Tweede Kamer der Staten-Generaal
Vaste Kamercommissie voor Klimaat en Groene Groei
Postbus 20018
2500 EA DENHAAG

Ons kenmerk
K27083 / 2026-145973

Datum
15 september 2026

Contact
info@provinciegroningen.nl
050-3164911
provinciegroningen.nl

Postadres
Postbus 610
9700 AP Groningen

Bijlage(n)
-

Onderwerp: Locatiekeuze nieuwe kerncentrales en de positie van de Eemshaven

Geachte leden van de Tweede Kamer,

In deze brief lichten wij onze bezwaren toe tegen de huidige ontwikkelingen in dit dossier:

- *Groningen vraagt uw Kamer voor het herstel van vertrouwen de afspraken uit Nij Begun na te komen, evenals de toezeggingen dat Groningen in het dossier kerncentrales buiten beschouwing blijft.*
- *Wij hebben grote bezwaren tegen de volgorde in het huidige proces: dit zou eerst moeten gaan over de keuze van het energiesysteem. Daaruit volgt de keuze voor een locatie. Het risico is dat dit tot verkeerde keuzes leidt, en dit moet, gezien de enorme kosten en maatschappelijke impact die dit met zich meebrengt, worden voorkomen.*
- *Op basis van de contra-expertise trekken wij de onderzoeken van het ministerie van EZK over de locatiekeuze voor kerncentrales ernstig in twijfel. Onder meer vanwege beperkingen die de Europese Kaderrichtlijn Water en het UNESCO-status met zich meebrengen (zoals de negatieve gevolgen die het lozen van warm afvalwater zou hebben op de Waddenzee).*

Tot slot bieden wij u onderaan deze brief zes cruciale vragen aan het kabinet aan.

Met belangstelling hebben wij kennisgenomen van de concept-Integrale Effectanalyse (IEA), het concept-plan-MER en de technische analyses van TenneT die in het kader van de projectprocedure zijn opgesteld, de Kamerbrief van 19 juni 2026 en het daaropvolgende commissiedebat over kernenergie van 2 juli jl.

Als provincie Groningen, gemeente Eemsdelta en gemeente Het Hogeland onderschrijven wij het belang van een betrouwbare, betaalbare en duurzame energievoorziening voor Nederland. Tegelijkertijd constateren wij dat de Kamer op korte termijn voor belangrijke keuzes staat met grote gevolgen voor de fysieke leefomgeving, de regionale ontwikkeling, het toekomstige energiesysteem en de rijksbegroting.

In de week van 22 september spreekt uw Kamer opnieuw over de inpassing van kernenergie in het energiesysteem en stemt u over moties die tijdens het tweeminutendebat worden ingediend.

Wij hebben de concept-onderzoeken die 19 juni gepubliceerd zijn nader bestudeerd en op onderdelen door onafhankelijke deskundigen laten beoordelen. Dat leidt tot aanvullende inzichten en op onderdelen tot conclusies waarin de kwaliteit van de onderzoeksbasis, de vergelijking van locaties en de samenhang met het toekomstige energiesysteem ernstig in twijfel worden getrokken.

Gezien de grote gevolgen en impact op de omgeving, ook nu al, vragen wij u bij het debat onderstaande informatie te betrekken.

1. Toezeggingen aan en afspraken met Groningen

De afgelopen jaren zijn vanuit kabinet en Kamer herhaaldelijk uitspraken gedaan over de positie van Groningen in het dossier kernenergie. Sinds 2021 hebben zowel de Tweede Kamer als opeenvolgende kabinetten zich herhaaldelijk uitgesproken tegen de vestiging van nieuwe kerncentrales in Groningen. Daarbij gaat het onder meer om de moties Beckerman c.s. (35 603, nr. 51), Sienot/Mulder (35 603, nr. 59), Postma (32 645, nr. 145), de Kamerbrief van minister Jetten van 9 december 2022 waarin werd aangegeven dat de Eemshaven niet werd overwogen voor de eerste twee nieuwe kerncentrales, en de Kamerbrief van 19 juni 2026 waarin het kabinet opnieuw bevestigt dat bij meerdere geschikte locaties de voorkeur uitgaat naar Zeeland in Zeeland bestaat, in tegenstelling tot Groningen, bestuurlijke bereidheid om de komst van nieuwe kerncentrales te faciliteren.
Ook tijdens het commissiedebat van 2 juli 2026 spraken zowel CDA als D66 uit dat Groningen geen begaanbare route is voor de eerste twee grote kerncentrales.

Tegen deze achtergrond vragen wij de Kamer expliciet stil te staan bij de betekenis van deze toezeggingen.

Uit de huidige stukken blijkt immers niet dat voor alle afgevallen locaties sprake is van feitelijke onuitvoerbaarheid. Veelvuldig wordt gesproken over complexiteit, hogere kosten, aanvullende investeringen, ruimtelijke ingrepen of infrastructurele maatregelen. Dat zijn relevante factoren, maar niet zonder meer absolute belemmeringen. Bovendien blijkt uit onze analyses dat de afwegingen die zijn gemaakt op deze aspecten niet altijd navolgbaar zijn.

In relatie daarmee is van bijzonder belang dat uit de beschikbare stukken niet blijkt dat de meeste afgevallen locaties feitelijk onmogelijk zijn. Met uitzondering van delen van het Sloegebied wordt veelal gesproken over hogere kosten, extra maatregelen, ruimtelijke ingrepen of uitvoeringscomplexiteit. Het gaat daarmee in belangrijke mate om een afweging tussen meer of minder complexe alternatieven, en niet om een afweging tussen haalbare en onhaalbare alternatieven. Juist daarom roept het vragen op dat de Eemshaven, ondanks de lange bestuurlijke geschiedenis waarin Groningen buiten beeld zou blijven voor de eerste twee kerncentrales, nog steeds nadrukkelijk onderdeel is van het vervolgtraject.

Met Nij Begun heeft het Rijk niet alleen financiële afspraken met Groningen gemaakt. Het gaat ook om herstel van vertrouwen en om een duurzaam economisch toekomstperspectief voor de regio. De ontwikkeling van de Eemshaven als energie- en waterstofregio maakt daarvan onderdeel uit.

Wanneer de locaties in Eemshaven in beeld blijven als potentiële vestigingslocatie rijst voor de inwoners van Groningen direct de vraag hoe eerdere bestuurlijke afspraken en uitgesproken verwachtingen door het Rijk worden gewogen.

2. Eerst het energiesysteem, dan de locatie

Ons tweede bezwaar betreft de samenhang tussen de locatiekeuze voor kerncentrales en de ontwikkeling van ons toekomstige energiesysteem.

Het kabinet heeft vastgesteld dat de energietransitie zich anders ontwikkelt dan enkele jaren geleden werd voorzien. Daarom willen wij een benadering hanteren, waarbij we het toekomstige energiesysteem en -landschap in zijn geheel beschouwen. Groningen is daarin een essentiële schakel, wij voorzien Nederland nu al voor een derde deel van de energie, en onze ambitie is dat dat zo blijft.
Over de invulling daarvan zijn de afgelopen jaren bestuurlijke afspraken gemaakt, bijvoorbeeld via Nij Begun en het ruimtelijk arrangement. Dit is het vertrekpunt om het gesprek voort te zetten. Daarbij wordt Groningen beschouwd als een essentiële schakel in het toekomstige energiesysteem. Juist daarom roept de huidige projectprocedure vragen op. Wanneer integraal moet worden bepaald welke rol Groningen krijgt binnen het toekomstige energiesysteem, ligt het niet voor de hand om vooruitlopend daarop al toe te werken naar een locatiekeuze voor twee grote kerncentrales. Een keuze waarmee andere opwek zoals wind vanaf zee of de aanlanding/productie van waterstof vrijwel onmogelijk wordt in de Eemshaven en die geplande ontwikkelingen belemmert.

Wij constateren dat de huidige projectprocedure is gericht op de inpassing van twee grote generatie III+-reactoren op een locatie. Daarmee blijven fundamentele vragen onbeantwoord, zoals:

- de rol van kleinere reactoren en andere technologische ontwikkelingen;
- de mogelijkheid van spreiding van vermogen over meerdere locaties;
- de samenhang met waterstofontwikkeling, opslag en flexibiliteit;
- de plaats van kernenergie binnen het toekomstige nationale en Noordwest-Europese energiesysteem.

Opvallend is bovendien dat de TenneT-analyses niet alleen vragen oproepen over de meest geschikte locatie, maar ook over het uitgangspunt van twee grote kerncentrales op 1 locatie. Daarmee verschuift de vraag waar deze centrales het beste kunnen worden gebouwd naar de vraag of deze configuratie nog wel de meest logische invulling is binnen het toekomstige energiesysteem. Dit signaal van de netbeheerder pleit ervoor dat er eerst duidelijkheid moeten komen over de meest doelmatige systeemoplossing voordat een definitieve locatiekeuze wordt gemaakt. Overigens leert contacten met marktpartijen ons dat ook zij grote twijfels hebben bij de nut en noodzaak van de komst van kerncentrales.

In het Bestuurlijk Overleg Leefomgeving van 7 september tussen kabinet en regio is al geconstateerd dat de actualisatie van het Nationaal Plan Energiesysteem (NPE) laat zien dat de energietransitie anders verloopt dan een paar jaar geleden gedacht. Afgesproken is dat rijk en regio daarom samen kiezen voor een benadering waarbij we het toekomstige energiesysteem in zijn geheel beschouwen.

Tijdens de commissievergadering van 2 juli stelden diverse fracties ook vragen bij het uitgangspunt van twee grote kerncentrales op een locatie. Daarbij werd gewezen op alternatieven zoals spreiding van vermogen, één centrale in Zeeland in plaats van twee en

andere vormen van systeemintegratie. Ook is vanuit meerdere fracties de vraag opgeworpen of het huidige locatieonderzoek niet vooruitloopt op keuzes die eigenlijk thuishoren in het Nationaal Plan Energiesysteem. Daarbij gaat het onder meer om de verhouding tussen kerncentrales, wind op zee, opslag, waterstof en nieuwe vraagclusters.

Kortom, wij vinden het cruciaal eerst helderheid te krijgen over de rol van kernenergie binnen het toekomstige energiesysteem voordat onomkeerbare locatiekeuzes met grote impact en gevolgen van dien worden gemaakt. Bovendien biedt dat ook de mogelijkheid om per systeemkeuze de kosten in beeld te brengen. Want terwijl nog aanzienlijke financiële onzekerheden bestaan over de uiteindelijke investeringsomvang kiest dit kabinet inmiddels voor publieke financiering van de eerste twee kerncentrales (tot na de eerste bouwfase) terwijl daar maar beperkt dekking voor is. Mogelijk vallen andere energiemodaliteiten meer kosteneffectief uit en is het verstandiger publieke middelen daaraan te besteden.

3. De onderbouwing van de locatiekeuze roept fundamentele vragen op

Ons derde bezwaar gaat over de wijze waarop het kabinet van negen onderzochte locaties is gekomen tot de huidige selectie van locaties in de Eemshaven en Terneuzen.

Het kabinet stelt dat de Kamerbrief van 19 juni een dilemma schetst en nog geen keuze bevat. Deze manier van presenteren brengt een verengde blik op de feitelijke situatie met zich mee, er is naar ons inziens op dit moment geen sprake van een dilemma. Hierbij wijzen wij u op de plan-MER waaruit blijkt dat alle locaties in principe realiseerbaar zijn. Toch geeft de staatssecretaris aan op basis van de Integrale effectanalyse en de netwerkanalyses vier locaties niet verder te onderzoeken.

Wij realiseren ons dat het kabinet de mogelijkheid heeft binnen de projectprocedure alternatieven te vergelijken en trechteren. Juist daarom is het van belang dat duidelijk en overtuigend kan worden uitgelegd waarom bepaalde locaties afvallen en andere locaties verder worden onderzocht. Deze afwegingen moeten transparant en navolgbaar zijn.

Uit de huidige stukken blijkt niet dat voor alle afgevallen locaties sprake is van feitelijke onuitvoerbaarheid. Veelvuldig wordt gesproken over complexiteit, hogere kosten, aanvullende investeringen, ruimtelijke ingrepen of infrastructurele maatregelen. Dat zijn relevante factoren, maar niet zonder meer absolute belemmeringen. Bovendien blijkt uit onze analyses dat de afwegingen die vervolgens zijn gemaakt op deze aspecten niet navolgbaar zijn. Daarmee ontbreekt de basis voor een deugdelijke afweging, besluitvorming en democratische controle.

In relatie daarmee is van bijzonder belang dat uit de beschikbare stukken blijkt dat de meeste afgevallen locaties feitelijk mogelijk zijn (met uitzondering van delen van het Sloegebied), waarbij gesproken wordt over hogere kosten, extra maatregelen, ruimtelijke ingrepen of uitvoeringscomplexiteit). Het gaat in belangrijke mate om een afweging tussen meer of minder complexe alternatieven, en niet om een afweging tussen haalbare en onhaalbare alternatieven. Juist daarom roept het de vraag op waarom de Eemshaven, ondanks de lange bestuurlijke geschiedenis waarin Groningen buiten beeld zou blijven voor de eerste twee kerncentrales, nog steeds nadrukkelijk onderdeel uitmaakt van het proces naar een locatiekeuze. Hiermee maakt de staatssecretaris wel degelijke een keuze, waarbij de navolgbaarheid van de gemaakte afwegingen bij het bepalen of locaties verder onderzocht worden te wensen overlaat. Wij lichten dit in onderstaande alinea's toe.

Niet alle locaties lijken op gelijkwaardige wijze te zijn onderzocht

Uit de beschikbare analyses ontstaat het beeld dat niet alle locaties onder dezelfde uitgangspunten, aannames en systeemvoorwaarden zijn onderzocht. Voor sommige locaties wordt uitgegaan van substantiële, toekomstige vraagontwikkeling en worden knelpunten beschouwd binnen een breder toekomstscenario, terwijl vergelijkbare onzekerheden elders nadrukkelijker als risico of belemmering terugkomen in de beoordeling. Bovendien blijkt uit onze contra-expertise dat de referentiesituatie (een beschrijving van de huidige situatie en autonome ontwikkelingen) en het afzetten van milieueffecten tegen deze referentiesituatie onvoldoende gedaan wordt. Hierdoor is ook cumulatieve belasting niet goed in beeld te brengen omdat de referentiesituatie onvoldoende in beeld is gebracht. Zo zijn lopende projecten in de Eemshaven beschreven maar de milieueffecten van deze projecten zijn niet helder in beeld gebracht. Hierdoor is ook niet goed in beeld wat de milieueffecten van twee conventionele kerncentrales in de Eemshaven zijn.

Daardoor is het voor ons moeilijk vast te stellen of daadwerkelijk sprake is geweest van een volledig gelijkwaardige vergelijking tussen de onderzochte locaties. Juist wanneer de uitkomsten van dergelijke analyses een belangrijke rol spelen bij het afvallen van locaties, is transparantie over uitgangspunten, scenario's en beoordelingscriteria essentieel.

Het trechteren van locaties roept vragen op

Daarnaast constateren wij dat voor de resterende locaties in Terneuzen en de Eemshaven aanvullend onderzoek, bestuurlijke gesprekken en oplossingsgerichte vervolgtrajecten worden aangekondigd. Voor Terneuzen wordt bijvoorbeeld nader onderzocht welke aanvullende vraagontwikkeling, systeemmaatregelen of beleidsopties nodig zijn om netinpassing mogelijk te maken. Ook voor de Eemshaven volgt verdere uitwerking. Voor de overige locaties stopt de beoordeling feitelijk.

Dat roept de vraag op waarom voor sommige locaties actief wordt gezocht naar oplossingen voor geconstateerde knelpunten, terwijl vergelijkbare complexiteit bij andere locaties aanleiding vormt om deze niet verder in beschouwing te nemen.

Opvallend is bovendien dat veel locaties niet lijken af te vallen vanwege feitelijke onuitvoerbaarheid, maar vanwege een combinatie van complexiteit, investeringsbehoefte, ruimtelijke ingrepen en uitvoeringsrisico's. In de beschikbare stukken wordt veelal gesproken over een opeenstapeling van uitdagingen en niet over absolute belemmeringen. Hoe deze stapeling wordt gewogen voor de verschillende locaties is niet navolgbaar.

Juist daarom achten wij het van belang dat inzichtelijk wordt gemaakt waarom dergelijke complicerende factoren op sommige locaties leiden tot uitsluiting, terwijl op andere locaties vervolgonderzoek plaatsvindt.

De uiteindelijke selectie lijkt sterk samen te vallen met de TenneT-conclusies

Daarnaast constateren wij dat de locaties die in het vervolgtraject zijn overgebleven in belangrijke mate overeenkomen met de locaties die vanuit de TenneT-analyses als meest gunstig voor netinpassing naar voren komen.

Netinpassing is vanzelfsprekend een zwaarwegend criterium, maar betreft slechts één onderdeel van de Integrale Effectanalyse. In de afweging lijkt bijvoorbeeld het Ipsos-onderzoek naar draagvlak geen rol te hebben gespeeld. Een bredere afweging is noodzakelijk, waarin ook natuur, ruimte, regionale ontwikkeling, bestuurlijke afspraken, leefomgeving en toekomstige economische ontwikkelingen een rol moeten spelen.

Wij pleiten er daarom voor dat helder wordt gemaakt hoe de verschillende belangen uiteindelijk tegen elkaar zijn afgewogen en welk gewicht aan de afzonderlijke beoordelingscriteria is toegekend. Temeer omdat uit het plan-MER blijkt dat alle locaties in principe realiseerbaar zijn.

Stapeling van nationale opgaven verdient een expliciete plek in de afweging

Tot slot missen wij in de huidige afweging een overtuigende beoordeling van de cumulatieve effecten van de stapeling van nationale opgaven in Noord-Groningen.

De Eemshaven speelt reeds een centrale rol bij onder andere:

- aanlanding van wind op zee;
- uitbreiding van het hoogspanningsnet;
- waterstofontwikkeling;
- industriële verduurzaming;
- LNG- en energie-infrastructuur;
- Havenontwikkeling in de Eemshaven inclusief de uitbreiding (Oostpolder);
- Defensie gerelateerde activiteiten;
- natuur- en gebiedsopgaven rond het UNESCO Waddengebied.

Opvallend daarbij is dat bij andere locaties toekomstige economische ontwikkelingen, ruimteclaims en industriële functies mede worden gebruikt als argument om locaties minder geschikt te achten. Uit de huidige stukken wordt niet duidelijk in welke mate deze toekomstige ontwikkelingen en ruimteclaims in de Eemshaven zijn betrokken bij de onderlinge vergelijking van locaties en hoe deze zijn gewogen bij het buiten scope brengen van vier locaties. Daarnaast dreigt de komst van kerncentrales ten koste te gaan van hoogwaardige landbouwgrond.

De vraag is daarom niet alleen of een kerncentrale technisch kan worden ingepast, maar ook hoe deze nieuwe nationale opgave zich verhoudt tot de vele andere Rijksambities die reeds op hetzelfde gebied zijn geprojecteerd.

Niet één afzonderlijk project, maar juist de optelsom van energie-, infrastructuur-, industrie-, haven- en defensieontwikkelingen bepaalt uiteindelijk de belasting van een gebied. Naar ons oordeel verdient die cumulatieve afweging een veel explicietere plaats in het uiteindelijke locatiebesluit.

De rol van mitigerende maatregelen en de vergunning technische haalbaarheid verdienen een nadrukkelijkere plaats in de locatieafweging

Een terugkerend element in de plan-MER is dat negatieve effecten op verschillende locaties als beheersbaar worden beschouwd doordat mitigerende maatregelen mogelijk zouden zijn. Dat geldt onder meer voor aspecten als koelwater, natuur, waterkwaliteit, ruimtegebruik, infrastructuur en landschappelijke inpassing. Uit de stukken ontstaat daarmee het beeld dat de geschiktheid van locaties niet uitsluitend wordt beoordeeld op basis van de huidige situatie, maar mede op basis van maatregelen die in latere fases nog moeten worden uitgewerkt.

Juist daarom roept de rol van deze mitigerende maatregelen vragen op. Wanneer negatieve effecten weg te nemen zijn door toekomstige maatregelen, kunnen diezelfde maatregelen immers ook van invloed zijn op de beoordeling van de geschiktheid van een locatie. Daarmee

is niet alleen relevant of mitigatie mogelijk is, maar ook hoe realistisch, uitvoerbaar, ruimtelijk inpasbaar en vergunbaar die maatregelen daadwerkelijk zijn.

Dat geldt in het bijzonder voor het koelwatersysteem. De plan-MER benoemt zelf dat de koelwateroplossing een zeer bepalende factor is voor ontwerp, bouw en bedrijfsvoering van een kerncentrale en dat hiermee potentieel grote economische -, ecologische- en omgevingseffecten samenhangen. Tegelijkertijd wordt op verschillende plaatsen verwezen naar toekomstige optimalisaties en mitigerende maatregelen. Opvallend is daarbij dat voor koelwater niet alleen wordt gekeken naar de situatie rond 2040, maar ook naar het jaar 2100 vanwege de invloed van klimaatverandering op watertemperaturen en koelwaterbeschikbaarheid. Daarmee erkent de plan-MER zelf dat de lange termijnrobuustheid van de gekozen koelwateroplossing een wezenlijk onderdeel is van de locatiekeuze. Juist voor locaties aan de Waddenzee roept dit de vraag op hoe toekomstbestendig die oplossingen daadwerkelijk zijn.

Daarnaast valt op dat in de huidige locatieafweging wordt uitgegaan van oppervlaktewaterkoeling zonder koeltorens, terwijl de plan-MER expliciet beschrijft dat koeltorens alsnog in beeld kunnen komen wanneer oppervlaktewaterkoeling op termijn niet toereikend blijkt of wanneer ecologische beperkingen daartoe aanleiding geven. Daarmee ontstaat de situatie dat een maatregel die geen onderdeel vormt van de uitgangspunten van de locatievergelijking, in een latere fase mogelijk alsnog noodzakelijk kan blijken voor de uitvoerbaarheid van een locatie. Een dergelijke keuze kan grote gevolgen hebben voor ruimtegebruik, landschap, zichtbaarheid, natuurwaarden en de ruimtelijke kwaliteit van de omgeving. Daarmee is de vraag gerechtvaardigd in hoeverre potentiële mitigerende maatregelen, zoals koeltorens of andere aanpassingen aan het koelwatersysteem, niet alleen een technische uitwerking vormen, maar ook relevant zijn voor de beoordeling van de geschiktheid van locaties zelf.

Ook roept de huidige locatieafweging vragen op over de vergunning technische haalbaarheid van de verschillende alternatieven. Daarbij gaat het niet om een oordeel over de uiteindelijke vergunbaarheid van een locatie, maar om de vraag in hoeverre relevante onzekerheden reeds zichtbaar zijn gemaakt in de huidige locatieafweging. Uit de beschikbare analyses ontstaat het beeld dat een aantal belangrijke vraagstukken voor een mogelijke vergunning nog niet volledig is uitgewerkt, terwijl deze wel direct samenhangen met de uiteindelijke uitvoerbaarheid van een locatie. Dat geldt onder meer voor vraagstukken rond koelwater, waterkwaliteit, Natura 2000, de Kaderrichtlijn Water en de effecten op het Waddengebied, ook als toeristische trekpleister. In de huidige stukken wordt vaak verwezen naar nadere uitwerking, optimalisatie of toekomstige mitigerende maatregelen. Daarmee ontstaat de indruk dat de uiteindelijke vergunbaarheid van locaties op onderdelen nog afhankelijk is van keuzes die pas in een latere fase worden gemaakt.

Juist voor de Eemshaven is dit relevant. De Eemshaven grenst direct aan de Waddenzee en aan het UNESCO Werelderfgoed. De mogelijke effecten van koelwaterlozingen op waterkwaliteit en natuurwaarden, alsmede de invloed van grootschalige energie-infrastructuur op de kwaliteit en beleving van het Waddengebied, zijn daarmee geen randverschijnselen die in een volgende projectfase kunnen worden bekeken maar het zijn wezenlijke onderdelen van de locatieafweging. Wanneer de beoordeling van deze effecten afhankelijk wordt van nog uit te werken mitigerende maatregelen, ontstaat de vraag welk gewicht deze maatregelen hebben gekregen bij de beoordeling van voorkeurslocaties en of de gevolgen daarvan voor natuur, landschap, UNESCO-waarden en vergunningverlening voldoende zijn betrokken bij de huidige locatievergelijking.

Wij achten het daarom van belang dat niet alleen wordt vastgesteld dat negatieve effecten mogelijk kunnen worden gemitigeerd, maar ook dat voldoende aannemelijk wordt gemaakt dat deze maatregelen technisch haalbaar, ruimtelijk inpasbaar, vergunbaar en toekomstbestendig zijn. Juist wanneer de geschiktheid van een locatie mede afhankelijk is van dergelijke toekomstige maatregelen, verdienen deze een expliciete plaats in de locatieafweging zelf en niet uitsluitend in de fase na de voorkeursbeslissing.

Conclusie

Wat ons betreft is de kernvraag voor het komende tweeminutendebat of de Kamer op dit moment beschikt over voldoende beslisinformatie om een voorkeurslocatie aan te wijzen voor een project met grote ruimtelijke, maatschappelijke, economische, financiële en systeemtechnische gevolgen.

Daarbij gaat het met name om de vraag of:

- eerdere toezeggingen aan en de afspraken met Groningen en de betekenis daarvan voor de huidige besluitvorming voldoende zijn gewogen;
- de rol van kernenergie binnen het toekomstige energiesysteem voldoende is uitgewerkt voordat besluiten worden genomen over locaties;
- de onderzochte locaties op een gelijkwaardige wijze zijn beoordeeld en het trechteren van locaties voldoende consistent en navolgbaar heeft plaatsgevonden;
- de stapeling van nationale opgaven in Noord-Groningen en de cumulatieve effecten daarvan integraal zijn beoordeeld;
- voldoende inzicht bestaat in de gevolgen van koelwatergebruik, klimaatverandering, de benodigde mitigerende maatregelen op de lange termijn en zicht op vergunbaarheid;
- voldoende duidelijk is hoe effecten op het Waddengebied, Natura 2000 en het UNESCO Werelderfgoed uiteindelijk worden betrokken bij de locatieafweging.

Zolang deze vragen niet overtuigend zijn beantwoord, achten wij terughoudendheid bij verdere onomkeerbare keuzes gerechtvaardigd en ligt het voor de hand eerst de ontbrekende beslisinformatie aan te vullen voordat een definitieve voorkeurslocatie wordt aangewezen. Wat nodig is voorafgaand aan een voorkeursbeslissing is duidelijkheid geven over de systeemkeuze, daarna kan op basis van volledige en juiste informatie gesproken worden over de keuze van een locatie, waarbij de betekenis van eerdere toezeggingen aan Groningen betrokken wordt.

Verzoek aan uw Kamer

Wij verzoeken uw Kamer daarom het kabinet te vragen:

1. Nader toe te lichten hoe de huidige koers zich verhoudt tot eerdere toezeggingen, Kameruitspraken en bestuurlijke afspraken over Groningen, en welk gewicht aan deze toezeggingen wordt toegekend in de uiteindelijke locatieafweging;
2. Eerst inzichtelijk te maken hoe twee grote kerncentrales zich verhouden tot het toekomstige energiesysteem, inclusief alternatieven zoals spreiding van vermogen, SMR’s, opslag, waterstofontwikkeling en andere flexibiliteitsopties, voordat onomkeerbare locatiekeuzes worden gemaakt;
3. Inzichtelijk te maken op welke wijze de onderzochte locaties zijn afgewogen, waarom voor sommige locaties aanvullende oplossingsgerichte onderzoeken plaatsvinden en

voor andere locaties niet, en hoe een gelijkwaardige vergelijking tussen locaties is gewaarborgd;

4. De cumulatieve gebiedsbelasting en de stapeling van nationale opgaven in Noord-Groningen expliciet onderdeel te maken van de locatieafweging, inclusief de gevolgen voor regionale ontwikkelruimte, energie-infrastructuur, havenontwikkeling, industrie, defensie en leefomgeving;

5. Inzichtelijk te maken welke rol mitigerende maatregelen hebben gespeeld bij de beoordeling van de verschillende locaties, welke aannames daarbij zijn gedaan en in hoeverre deze maatregelen technisch haalbaar, ruimtelijk inpasbaar, vergunbaar en toekomstbestendig zijn;

6. Duidelijk te maken hoe de lange termijn gevolgen van koelwatergebruik, klimaatverandering, waterkwaliteit (KRW), Natura 2000, het Waddengebied en het UNESCO Werelderfgoed worden betrokken bij de uiteindelijke locatieafweging en niet uitsluitend in een latere projectfase.

Wij zijn vanzelfsprekend graag bereid onze zorgen en bevindingen nader toe te lichten.

Hoogachtend,
Gedeputeerde Staten van Groningen,

mede namens de colleges van burgemeester en wethouders van de gemeenten

Het Hogeland en Eemsdelta.

René Paas, voorzitter

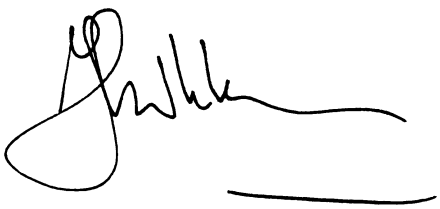

Hans Schrikkema, secretaris